

groerpact

**GROENE
MONITOR 2022**

Onderwijs- en arbeidsmarktonderzoek

Op de voorkant

Miranda Spaan volgde haar opleiding tuinontwerp en beplantingsleer bij Wellantcollege. Ze werkt nu als zelfstandig tuinvrouw en legt samen met haar klanten vele prachtige tuinen aan met rijkbloeiende plantcombinaties. Op deze foto staat zij op het dak van kantoorgebouw Vivaldi op de Zuidas in Amsterdam. Miranda was in 2020 ambassadeur voor de VHG.

Inhoud

Voorwoord

Met een toekomstgerichte bril naar onderzoek kijken

- 1 Nieuwe classificatie, voeding voor dialoog
- 2 Veelgebruikte bronnen in beeld

Onderzoek vinden in de digitale bronnenbank

- 3 Overzicht van onderwijs en arbeidsmarktonderzoek

Sturingsinformatie in de dagelijkse praktijk

- 4 Meer instroom in hoveniersopleidingen
- 5 Van meer waarde met een praktijkverklaring
- 6 Samen met de sector onderwijs geven

Vooruit kijken - nawoord

Voorwoord

Wat kan de wereld snel veranderen. Toen we de eerste Groene Monitor maakten in 2020 stonden we aan het begin van de Covid pandemie. De impact op de groene arbeidsmarkt was overal voelbaar. Beroepen in de voedselvoorziening (die gelukkig op peil bleef) waren ineens cruciaal. De sierteelt kreeg

flinke klappen, maar herpakte zich door meer omzet in de tuincentra. We trokken zo massaal de natuur in, dat de communicatieve vaardigheden van natuurbeheerders op de proef werden gesteld. Hoveniers kunnen het werk nog steeds amper aan, omdat iedereen investeerde in eigen huis en tuin.

Anno 2022 is er door de inval van Rusland in Oekraïne opnieuw een disruptieve ontwikkeling aan de gang. Op de eerste plaats uiteraard verschrikkelijk vanwege het menselijk leed.

Wat gaat deze oorlog betekenen voor Europa, voor Nederland, voor onze sector? De energieprijzen rijzen de pan uit, met nu al enorme gevolgen in de glastuinbouw. Oekraïne is een grote producent van graan en zonnebloemen. Het is aannemelijk dat de oorlog effect heeft op onze dagelijkse consumptie.

Daarnaast nog de voortdurende andere maatschappelijke uitdagingen. Klimaatverandering en de energietransitie, die nu wellicht in een stroomversnelling komt. Circulair produceren, kringlooplandbouw. Biodiversiteit en een vitale en groene leefomgeving, ook in de stad. Al deze (en ook de nu nog niet zichtbare) ontwikkelingen vragen om flexibiliteit en actie in de groene wereld van arbeidsmarkt en onderwijs.

Hebben we straks voldoende vakmensen en ander talent? De krapte neemt enorm toe en wordt in veel sectoren als cruciale factor gezien voor een gezonde bedrijfsvoering. Duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen zijn een hot thema. De flexibiliteit van vakmensen en professionals is een basiscompetentie geworden. Geen sector blijft gespaard als het gaat over de noodzaak om voortdurend nieuwe kennis en vaardigheden te vergaren voor het werk van morgen.

In deze woelige wereld is objectieve sturingsinformatie cruciaal. In de Groene Monitor kijken we met een nieuwe, bredere bril naar bestaand en nieuw onderzoek. Onderzoek dat we dit jaar beter vindbaar maken door een digitale Bronnenbank.

In deze publicatie vindt u daarnaast een aantal praktijkontwikkelingen in beeld. Hoe worden leerlingen enthousiast gemaakt voor het hoveniersvak? Welke mogelijkheden biedt de praktijkverklaring voor werkenden en werkgevers? En hoe zorgt Glastuinbouw Nederland voor meer instroom en aansluiting van onderwijs op de praktijk?

Annemarie Moons & Gerharda Tamminga
namens groen onderwijs

Jeroen Verweij namens
Colland Bestuursbureau

Christiaan Loef namens het
ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Met een toekomstgerichte bril naar onderzoek kijken

Nieuwe classificatie, voeding voor dialoog

In 2020 presenteerde de Groene Monitor een nieuwe classificatie van de groene sectoren. Hierin komt de breedte van het groene domein meer tot zijn recht. Wat levert deze nieuwe indeling op en welk perspectief biedt het aan onderwijs, werkgevers en werknemers? We vroegen het aan Annemarie Moons (Yuverta), Gerharda Tamminga (Terra), Wim van Ginkel (Koninklijke Ginkel Groep), Jeroen Verweij (Colland) en Christiaan Loef (Ministerie van LNV).

Christiaan Loef
Ministerie van LNV

Christiaan Loef:
“Groen biedt heel veel kansen voor de samenleving, en het onderwijs en de arbeidsmarkt moeten zich daarin positioneren. Sturingsinformatie, zoals uit de groene monitor, helpt om grip te houden

en strategische beslissingen te nemen. We willen dat de Groene Monitor met een brede classificatie van het groene domein zicht geeft op grote, sectoroverstijgende ontwikkelingen.

‘De inkleuring, het verhaal achter de cijfers, doet er toe’

Die verdwijnen immers als je inzoomt op een sector of regio. Denk bijvoorbeeld aan de hele voedselketen, de leefomgeving in stad en op het platteland, de directe relatie tussen planten en dieren, levende systemen en gezondheid en welzijn van ons en de planeet. Dit soort verbanden zie je alleen als je uitzoomt uit de traditionele sectoren, beroepen en opleidingen.

Christiaan: “De inkleuring, het verhaal achter de cijfers, doet er toe. We zijn vooral op zoek naar overzicht, inzicht en inspiratie om

Infographic Vrij van Vorm

Foto's personen uit eigen archief

Overige foto's Groenpact & Shutterstock

de uitdagingen aan te gaan en de kansen te verzilveren. Groen is hét antwoord op de vragen van dit decennium!”

Hele speelveld in beeld

Gerharda Tamminga
Terra

“De nieuwe classificatie slaat een brug tussen de donkergroene opleidingen en de lichtgroene. Het geeft een breder perspectief.”, stelt Gerharda Tamminga.

“Studenten agro komen bijvoorbeeld terecht bij bedrijven die zich bezig houden met energietransitie op boerenbedrijven. Nieuwe verdienmodellen, ook buiten het traditionele groene domein komen daardoor beter in beeld. Wat zijn groene skills waard in andere beroepen? Welke skills zien we vaker terug in groene beroepen? Dat kunnen we nu beter duiden. Groen speelt een centrale rol in de maatschappelijke opgaven die voor ons liggen. De monitor geeft inzicht aan welke knoppen je kunt draaien.”

‘Voor arbeidskrachten vissen we allemaal in dezelfde vijver’

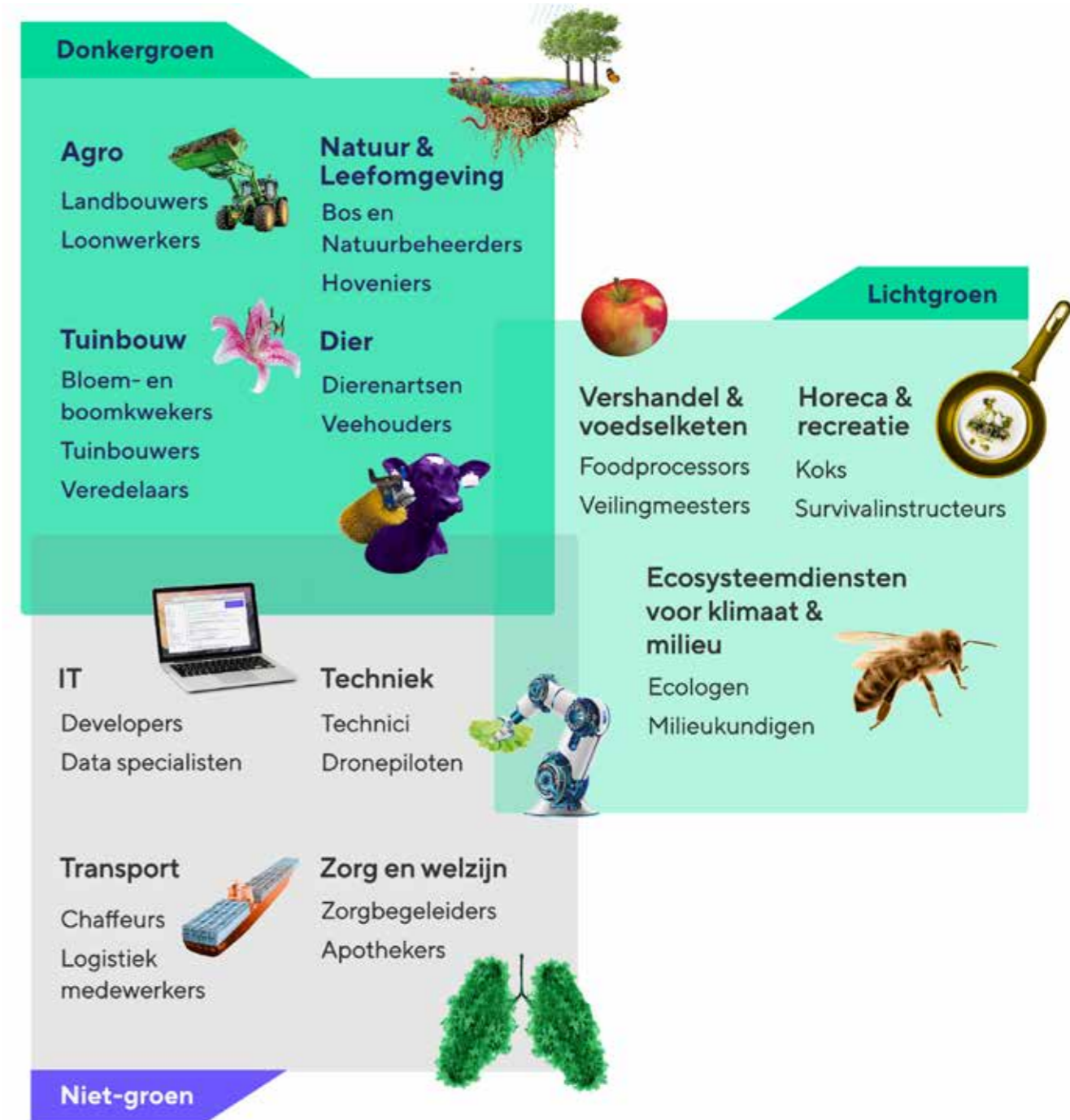

Annemarie Moons Yuverta

Annemarie Moons beaamt dat en vult aan: “Er zijn enorme aantallen arbeidskrachten nodig en het totaal aantal mbo’ers neemt af. We willen allemaal dat jongeren, maar ook zij-instromers, voor óns kiezen. We leven in een datadriven maatschappij, dan is het goed dat we verschillende datasets kunnen koppelen. Zo kunnen we instroom, doorstroom en uitstroom van opleidingen, sectoren en beroepen beter in kaart brengen en sturen op feiten in plaats van aannames. Door de nieuwe classificatie kun je nu het hele speelveld zien. We creëren hiermee een gemeenschappelijke taal, we praten over hetzelfde.”

Leven lang ontwikkelen

Moons: “Beroepen en benodigde skills veranderen steeds sneller. Daar wil je zicht op hebben. Het onderwijs moet immers mee veranderen. Wij trekken steeds meer op met het bedrijfsleven én werken daarbij samen met ROC’s.”

Het verschil tussen de beroeps begeleidende leerweg (BBL) en leven lang ontwikkelen (LLO) vervaagt ook steeds meer.

Onderwijs en bedrijfsleven die samen optrekken voor meer instroom en duurzame inzetbaarheid is het antwoord op de steeds toenemende vraag naar geschikte arbeidskrachten, ziet ook Wim van Ginkel.

“Dat zien wij duidelijk in de hotspots van CIV Groen. Hoe meer je werk en onderwijs integreert, hoe meer mensen je aantrekt. Om je mensen te behouden, moet je van leven lang ontwikkelen een speerpunt maken.”

Beroepen classificeren als lichtgroen en donkergroen is niet iets waar hij zichzelf als werkgever direct in herkent. “Als je al een indeling wilt maken, gebruik dan dienstverlenende beroepen en de beroepsgroep die voor producenten werkt. De classificatie van de Groene Monitor is mij nog te generiek.”

Loef: “De bestaande data en classificaties hebben hun beperkingen, maar toch heeft

Wim van Ginkel
Koninklijke
Ginkel Groep

het zin om de bestaande mogelijkheden te benutten. Vooral om de beweging naar een groenere samenleving in beeld te brengen en deze ontwikkeling op systeemniveau te kunnen duiden. De nieuwe classificatie van beroepen, branches en opleidingen is geen doel op zich, het is een instrument om voeding te geven aan de dialoog en om ons scherp te houden op sectoroverstijgende trends.”

‘Hoe meer je werk en onderwijs integreert, hoe meer mensen je aantrekt’

Crossovers

“De kracht zit in de gezamenlijke reflectie op deze informatie, juist ook omdat het groene domein zo breed en divers is. De verschillende onderzoeken vullen elkaar idealiter aan”, aldus Loef.

Van Ginkel: “Wellicht geeft het nieuwe inzichten. Bijvoorbeeld voor crossovers, daar is de hoveniersbranche mee bezig; door bijvoorbeeld installatietechniek te integreren in opleidingen. We zien ook kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We hebben andere vormen van onderwijs nodig voor een groene toekomst. Waarbij het vak en groene skills centraal staan.”

Loef herkent dit: Dat vraagt vervolgonderzoek:

wat zijn die green skills? Hier zit ontzettend veel energie op, de skills vliegen je om de oren..”

Jeroen Verweij
Colland

‘Het vak en groene skills centraal stellen’

Voor Jeroen Verweij van Colland is het bredere perspectief dat de `classificatie biedt een mooie aanvulling op het eigen onderzoek van Colland.

Dit belicht vooral de arbeidsmarkt van bedrijven in de donkergroene sectoren. “Door ook te kijken naar andere sectoren en het onderwijs, zie je meer. De hele keten is in beeld”, ziet Verweij. “Het is een mooie toevoeging aan het onderzoekspalet. Het belicht aspecten die de Colland data niet tonen, zoals de doorstroming tussen beroepen.”

Vervolgonderzoek

Iedereen is het er over eens dat de classificatie veel kansen biedt voor verdieping. Moons: “We gaan het nu ook echt gebruiken.

Een concrete vraag in een van de vakgroepen van Yuverta is bijvoorbeeld: 'Wat is het toekomstperspectief voor het de studierichting dier? En voor stadsecologen?' Als je weet waar afgestudeerden nu terecht komen, neem je dat mee. Ook op de regio toegespitste cijfers zouden helpen bij dit type vragen. Daarom is het goed dat ROA in het vervolgonderzoek verkent hoe je cijfers regionaal kunt maken"

Allemaal zijn ze benieuwd naar de drijfveren van werknemers. Van Ginkel: "Duurzame inzetbaarheid is een thema voor de hovenierssector. Wat wil deze generatie? We hebben alle redenen om trots op onze sector te zijn, maar dragen we dat voldoende uit?"

Tamminga: "Uiteindelijk gaat het voor ons om de vraag: hoe krijgen we leerlingen naar onze opleidingen en hoe binden we talenten aan het groene domein?" Moons: "Onderzoek naar de motivatie van bijvoorbeeld zij-instromers zou een mooie aanvulling kunnen zijn om dit onderzoek te verdiepen. Hierdoor krijgen de cijfers een gezicht."

DE WERELD IS GROEN

De groene sector is sterk in kennis van levende systemen. Die kennis is belangrijk voor de transitie rond duurzaamheid, circulariteit, klimaat en technologie. Veel vernieuwing ontstaat op het snijvlak van sectoren. Hiermee ontwikkelt zich een nieuw landschap voor voedsel en groen. De wereld van morgen is groen!

Bronnen in beeld

Voor analyses van de groene arbeidsmarkt en het groene onderwijs vormden twee bronnen de basis. Dat zijn het **Arbeidsmarktonderzoek van Colland** en de **cijfers van de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)**. De **Groene Monitor** voegt hier sinds 2020 het onderzoek van het **Research Centre for Education and the Labour Market (ROA)** aan toe.

Middels de afbeelding op de pagina hiernaast wordt duidelijk hoe de bronnen van ROA, Colland en SBB zich tot elkaar verhouden:

Indeling ROA onderzoek

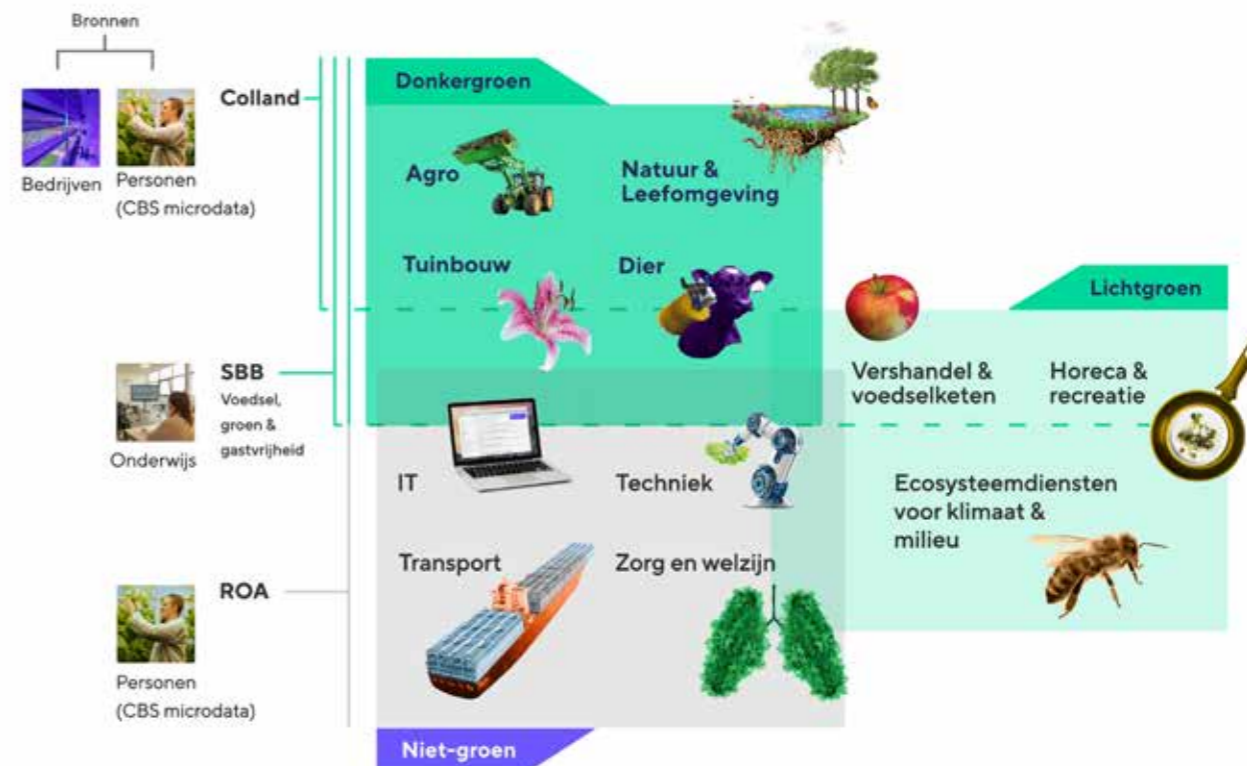
Het ROA onderzoek is gebaseerd op data van CBS (individuele personen): de genoten opleiding en arbeidsgeschiedenis. Voor het ROA themaonderzoek "Naar een arbeidsmarktmonitor voor de groene sector", in samenwerking met de Groene Monitor

is een nieuwe classificatie ontwikkeld voor bedrijfssectoren, beroepen en opleidingen.

Opleidingen die specifiek worden aangeboden ten behoeve van de primaire sectoren (land- en tuinbouw), voedsel en natuur zijn als donkergroen geclassificeerd. Deze opleidingen worden aangeboden door het groene onderwijs¹ en zijn geregistreerd in het groene domein².

Andere opleidingen die passen in het groene landschap – maar niet traditioneel worden aangeboden in het groene onderwijs – zijn als lichtgroen geclassificeerd. Dit betreft bijvoorbeeld food (industrie, vers logistiek/handel, retail, service/horeca) of beroepen op het vlak van technologie, water, milieu en klimaat.

Alle overige beroepen zijn gekwalificeerd als 'niet groen' maar worden wel beoefend in groene sectoren.

Indeling Colland Arbeidsmarkt onderzoek

In de rapportage van Colland worden twaalf groene hoofdsectoren onderscheiden. De food-sector wordt hier niet in kaart gebracht maar heeft eigen arbeidsmarktonderzoek³. De hoofdsectoren zijn: boomkwekerijen, glastuinbouw, open teelt-tuinbouw, landbouw, bedrijfsverzorging, paddenstoelenteelt, teelt van bloembollen, groothandel bloembollen, loonwerk, bos & natuurbeheer, hoveniers en groenvoorzieners en dierhouderij.

Indeling cijfers van SBB

SBB levert cijfers over de arbeidsmarkt, beroepspraktijkvorming en de doelmatigheid van het aanbod aan opleidingen. SBB hanteert de sector: 'voedsel, groen en gastvrijheid'. Deze sector omvat naast de groene sector (inclusief food) ook de opleidingen voor hospitality en haarverzorging.

1 | Onderwijs dat tot en met 2017 door het ministerie van LNV werd bekostigd.

2 | Centraal Register Broepsopleidingen (Crebo domein Voedsel, Natuur en Leefomgeving), Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (Croho domein Landbouw & Natuurlijke Omgeving).

3 | De Federatie van Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI) brengt tweejaarlijks haar Monitor Levensmiddelenindustrie uit.

Onderzoek vinden
in de digitale
bronnenbank

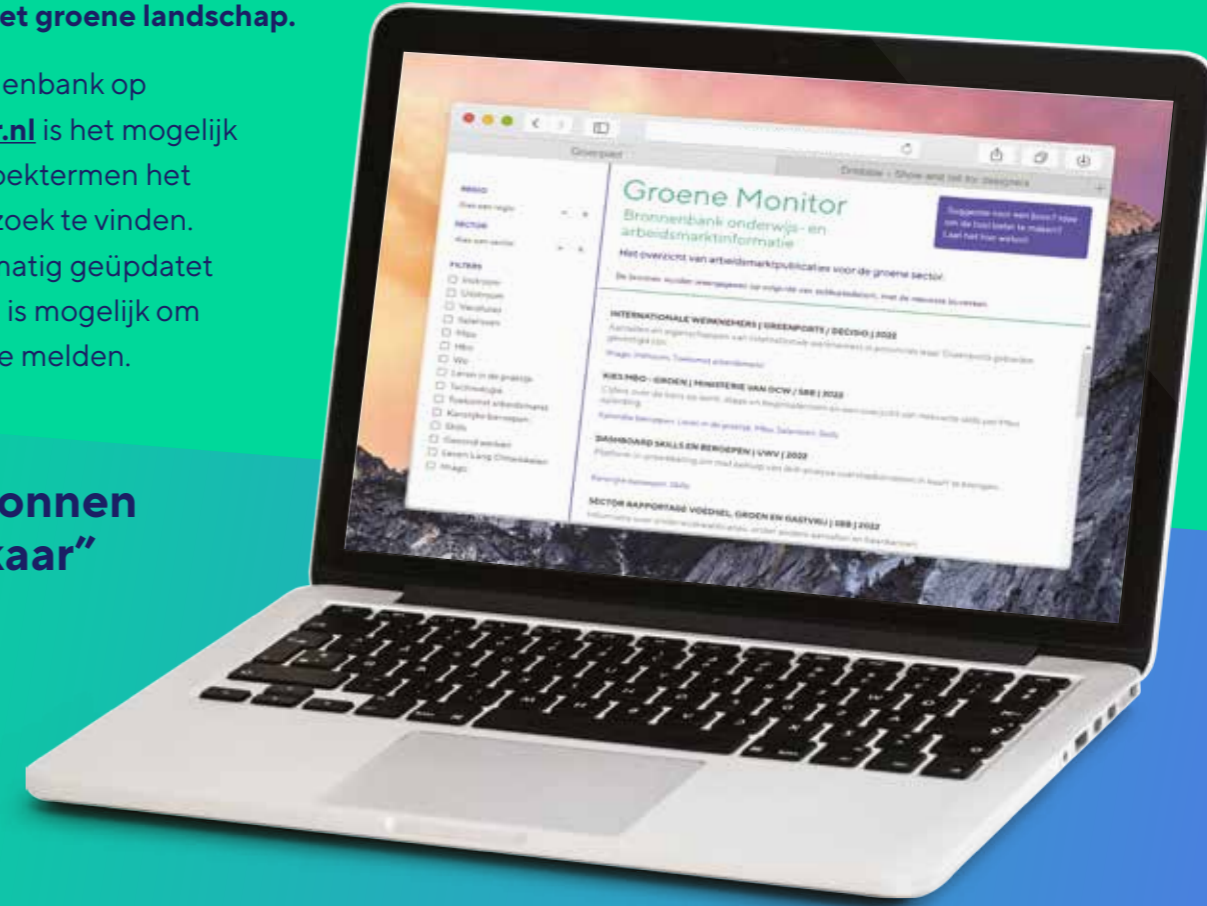
3

De groene arbeidsmarkt bronnenbank

Naast de onderzoeken van Colland, SBB en ROA, zijn er nog tal van rapportages en onderzoeken die meer inzicht geven in het groene landschap.

In de online Bronnenbank op degroenemonitor.nl is het mogelijk om op basis van zoektermen het juiste soort onderzoek te vinden. Deze wordt regelmatig geüpdatet en aangevuld. Het is mogelijk om zelf bronnen aan te melden.

“Alle bronnen
bij elkaar”

4

Meer instroom in hoveniersopleidingen

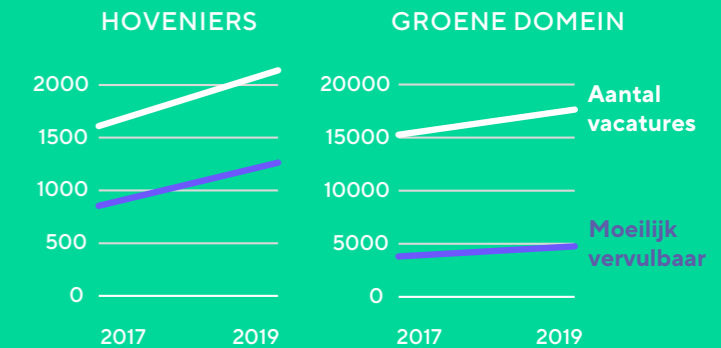
Voor de stijgende vraag naar hoveniers groeit idealiter ook de in- en uitstroom in de opleidingen. Dat gebeurt wel hier en daar, met bijvoorbeeld ook zij-instromers uit andere sectoren, maar het aantal gekwalificeerde hoveniers dat jaarlijks afstudeert, is onvoldoende om alle vacatures te vullen. Brancheorganisatie VHG stimuleert met scholen en bedrijfsleven de instroom en doorstroom in het groene vmbo.

Vroeg beginnen

Met de dalende instroom in het mbo wordt de urgentie voor het behouden van de instroom gevoeld. Jeroen Satter, eigenaar van Satter Hoveniersbedrijf in Nijkerkerveen en Martin van Engelen, groendocent op het Van Lodensteincollege in Hoevelaken, een vmbo-bovenbouwschool, zitten sinds 2018 in een VHG-bedrijvengroep rond Lodestein-vmbo. "De brancheorganisatie wil graag verder met vmbo, zegt Van Engelen "want, is de gedachte, wil je de instroom vergroten, dan

kun je beter vroeg beginnen, misschien zelfs al in groep 8." Kinderen en hun ouders zijn dan immers vaak al bezig met beroepskeuzes.

Het aantal vacatures voor hoveniers groeit, deze worden steeds moeilijker vervulbaar

Sturingsinformatie in de praktijk

Foto's Satter Hoveniersbedrijf

Grafieken Dialogic (bronnen: CollandArbeidsmarkt, factsheet hoveniers 2021, DUO open data)

De bedrijvengroep, met vertegenwoordigers van vijf hoveniersbedrijven in de regio, komt drie keer per jaar samen.

Ze bespreken dan wanneer en wie praktijkdagen, fietsexcursies, bedrijfsbezoeken, docentenstages of gastlessen organiseert. "Dat gaat heel goed", vindt hij.

'We delen ook nieuwe ontwikkelingen en innovaties met elkaar'

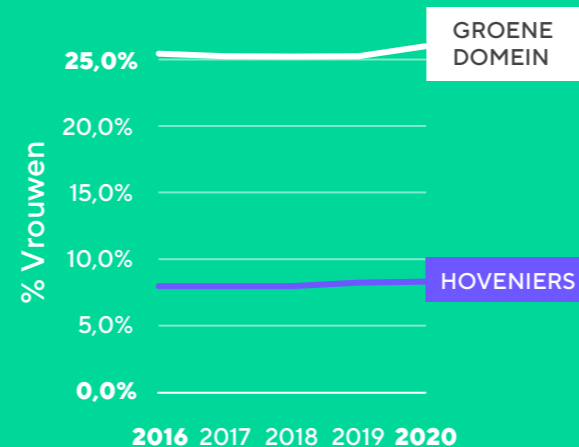
Hans Overbeek, extern projectleider bij VHG, begeleidt het Van Lodensteincollege in de contacten met bedrijfsleven. Hij regelt dan hun ontmoetingen en maakt een agenda. "Aanvankelijk ging het ook

hier in Hoevelaken vooral over onderling vertrouwen", zegt hij, "maar toen docenten stages hadden gevolgd op bedrijven en ze elkaar beter hadden leren kennen, ging het dieper. Er worden ook nieuwe ontwikkelingen gedeeld, bijvoorbeeld over verticaal groen en daktuinen". Er komt een echte structurele en wederzijdse samenwerking tot stand.

Aantrekkelijk maken

Overbeek, geeft aan dat er naast jongeren en zij-instromers, in het algemeen ook kansen zijn voor vrouwen in het hoveniersvak. "Er stromen nog steeds niet veel vrouwen in. Dat komt wellicht

Het aantal vrouwen in de hoveniersbranche blijft achter

door het beeld wat zij hebben van het beroep."

'Je kunt niet vroeg genoeg beginnen te laten zien hoe veelzijdig het vak is'

Van Engelen verwacht dat de grote vraag naar hoveniers voorlopig blijft. "Vroeger ging het vooral om snoeien en planten, maar nu is het hoveniersvak veel breder. De tuin is niet alleen maar natuur met bloemen, insecten en vogels, maar heeft vaker een wellness-functie gekregen. Er komen naast groene meer niet-groene hovenierstaken. We proberen daar in de opleiding op in te spelen, bijvoorbeeld met een onderdeel hovenierstimmeren."

Het hoveniersvak is veel breder geworden'

"We hebben in het bedrijf voortdurend lerende mensen rondlopen", vervolgt hij. "Stagiairs van 15, maar ook oudere mensen die het vak willen leren. Op alle niveaus: vmbo, mbo en ook van Van Hall Larenstein (hbo). Maar is het voldoende?"

De inspanningen om vanuit het vmbo meer doorstroom te creëren naar de hoveniersopleiding lijkt zijn vruchten af te werpen. Ten opzichte van de totale instroom in het mbo, stijgt het aantal leerlingen dat voor de hoveniersopleiding kiest.

Het veelzijdige vak van hovenier:

Groen	Lichtgroen	Niet groen
Plantenkeuze	Klimaatadaptie	Bestraten
Tuinaanleg	Waterafvoer	Meubels maken
Snoeien en maaien		Op hoogte werken
		Elektra aanleggen

De groene werelden

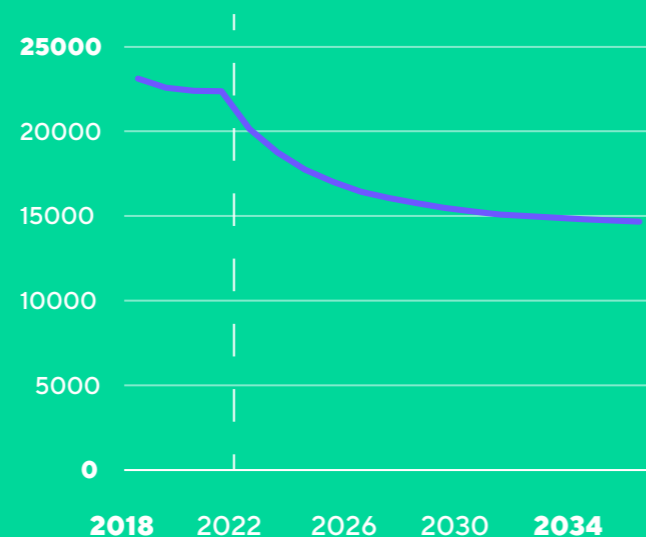

De Groene Werelden laten het brede perspectief zien: de wereld van Natuur, Leefomgeving & Klimaat

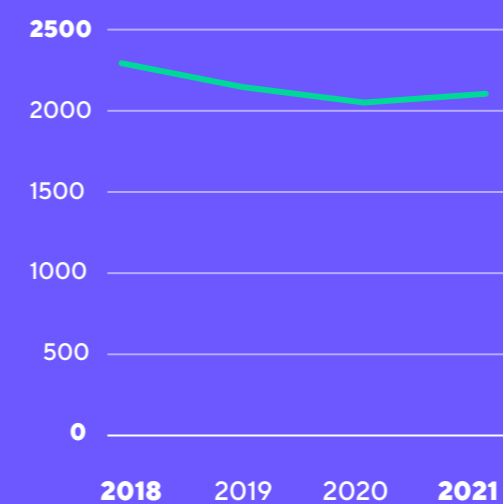
Meer instroom hoveniersopleidingen

De inspanningen van de VHG lijken vruchten af te werpen. Hoewel het aantal mbo-ers vanwege demografische ontwikkelingen daalt, neemt de instroom in de hoveniersopleidingen toe. Dat deze studenten ook werkzaam worden als hovenier, blijkt uit het stijgende aantal jongen mensen in de sector.

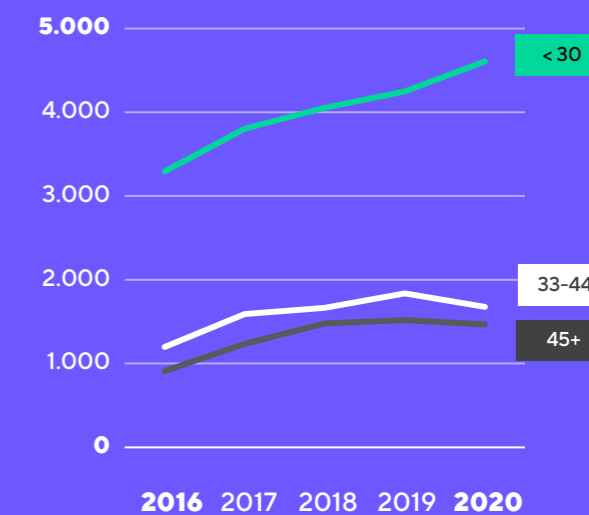
Aantal mbo-groen studenten tot nu en verwachting voor de toekomst

Instroom op mbo hoveniersopleidingen neemt weer toe

De instroom van jonge hoveniers op de arbeidsmarkt neemt toe

VAN MEER WAARDE MET EEN PRAKTIJKVERKLARING

Vaak wordt onderwijs en opleiden nog gezien als iets dat in een volledige opleiding gebeurt, bij een AOC of hogeschool of in een branche-opleiding. Een praktijkverklaring maakt het mogelijk om medewerkers te kwalificeren voor een of meerdere werkprocessen. Medewerkers die niet graag (langdurig) in de schoolbanken zitten, worden vaardiger en wendbaarder. En dat is hard nodig in deze krappe arbeidsmarkt.

Grosmann: “De praktijkverklaring maakt de wereld voor medewerkers met relatief weinig scholing een beetje mooier. De trotse gezichten, als ze binnenkomen in het AZ stadion voor hun trainingsdag. En de blijdschap als ze hun eerste echte papiertje in ontvangst mogen nemen.”

De praktijkverklaring kwalificeert medewerkers voor een of meerdere werkprocessen. Mét een officiële praktijkverklaring, onderdeel van een mbo-verklaring. Het is een door het ministerie van OCW officieel erkend onderdeel van de formele kwalificatie.

Samenwerkingsverband

Cateljine Zandbergen en Martijn Grosmann van het Clusius College doen een groot project over praktijkverklaringen, samen met NH Connect, een samenwerkingsverband van vijf Participatiebedrijven (sociale werkvoorziening). Het project, dat 18 maanden geleden is opgestart, heeft inclusiviteit als doel. Het is belangrijk om alle talenten te benutten, óók als die niet één-op-één in een competentieprofiel passen. Dat vraagt echter wel maatwerk. Martijn en Cateljine richten zich in Noord-Holland specifiek op praktijkleren voor mensen op entree-niveau en lager. In anderhalf jaar zijn alle stappen genomen om tot praktijkleren te komen; van selectie van de deelnemers tot begeleiding tot het in kaart brengen van een individueel maattraject per deelnemer.

Begin maart was de aftrap van het traject. In het AZ stadion kwamen meer dan 350 medewerkers uit de groenvoorziening bij elkaar voor een training ‘Veilig werken langs de weg’.

Martijn: “Het was een geweldige dag. Voor velen was het al een beleving om een keer in het stadion van AZ te mogen zijn. En nu waren ze er voor de start van hun opleiding. Na deze trainingsdag laten de deelnemers de komende dertien weken in de praktijk bij hun eigen werkgever zien of ze de vaardigheid goed beheersen. De werkgever geeft aan wanneer er voldoende geleerd is, samen met een BPV begeleider van de onderwijsinstelling bepalen ze of de medewerker een praktijkverklaring krijgt.”

‘Het was al een beleving om een keer in het stadion van AZ te zijn. Nu waren ze er voor de start van hun opleiding’

Hoe werkt het formeel precies?

Cateljine: “Het kwalificatiedossier dat aan een mbo-opleiding hangt, is opgebouwd uit diverse kerntaken en werkprocessen. Deze werkprocessen geven aan wat een deelnemer na afloop van het onderwijs moet kunnen laten zien. De concrete invulling kan variëren, afhankelijk van de regio en de context bij de bedrijven. Een praktijkverklaring gaat over minimaal één werkproces, meestal gaat het over een clustering van werkprocessen. Het is echt maatwerk. De werkgever is een erkend leerbedrijf en beoordeelt, de school diplomeert.”

‘De hogere eisen die we stellen aan handwerk noemen we upgrading van skills’

Werknemers niveau entree blijven nodig

Catelijne: “Er worden steeds hogere eisen gesteld aan de medewerkers. Dit fenomeen heet upgrading van de skills. Maar er zal altijd behoefte blijven aan het handwerk. Nu kunnen we deze medewerkers op entreeniveau heel gericht en op maat scholen.” Martijn vult aan: “Neem bijvoorbeeld het werken in een natuurgebied. Steeds meer onderhoud gebeurt machinaal, maar een deel blijft altijd handwerk. Nu kunnen we de mensen die dit werk doen een opleiding bieden. Zo

voelen ze dat ook: ‘Ik ben vandaag gestart met mijn opleiding’, horen we steeds vaker. Het geeft hen een enorm gevoel van eigenwaarde dat je een papiertje krijgt: een officieel door OCW erkend deel van een mbo-diploma.”

Onderwijs op maat

Voor het UWV en gemeenten is de praktijkverklaring van meerwaarde in leerwerktrajecten en begeleidingstrajecten naar werk. De praktijkverklaring draagt bij aan duurzame inzetbaarheid van de kandidaat doordat hij zo zijn vaardigheden kan aantonen op de arbeidsmarkt. “De praktijkverklaring zou ook een rol kunnen spelen bij de flexibilisering van onderwijs”, stelt Grosman. “Want waarom moeten we de praktijkvaardigheden op school leren? Dat kan soms veel beter bij de werkgever. Passend perspectief op

arbeidsmarkt is belangrijker dan diploma, maar toch hecht iedereen aan dat papiertje. Met de praktijkverklaring sla je twee vliegen in één klap. Ook voor leven lang ontwikkelen is het een uitkomst. De arbeidsmarkt verandert elke dag. Zijn er bijvoorbeeld andere veiligheids- of hygiëne-eisen, dan kun je daar een praktijkverklaring voor halen.”

‘Passend perspectief op arbeidsmarkt is belangrijker dan diploma, maar toch hecht iedereen aan dat papiertje.’

Grosman: “Met praktijkverklaring creëer je meer eigenwaarde voor de werknemer, loonwaarde én marktwaarde, door een officieel door OCW erkend document, dat blijvend waarde houdt. Het is goed werkgeverschap: voor je mensen zorgen.”

GROENE PERSONA'S

Iedereen leert en ontwikkelt op zijn of haar eigen manier. Met de Groene Persona's voor Leven Lang Ontwikkelen geeft Groenpact werkgevers inzicht in de drijfveren van medewerkers om zich te ontwikkelen. Want de één vindt dat héérlijk en doet dat het liefst de hele dag, terwijl de ander al lang blij is dat hij uit de schoolbanken is. De Groene Persona's geven handvatten voor gesprek én soorten opleidingen en leertrajecten. De praktijkverklaring bijvoorbeeld is bij uitstek geschikt voor de Nuchtere Doener!

5

SAMEN MET DE SECTOR ONDERWIJS GEVEN

“Zorg dat jongeren die kiezen voor de glastuinbouw het gevoel krijgen dat ze beet hebben”, zegt Jan van Lavieren, docent van Yuverta Geldermalsen. Samen met Glastuinbouw Nederland en de bedrijven in de sector wil hij zorgen voor meer instroom en voor een waardevolle invulling van de lessen.

“We willen de vele mogelijkheden van de sector laten zien”, zegt Jacqueline Kroon, beleidsspecialist arbeid bij Glastuinbouw Nederland. Hard nodig, want uit

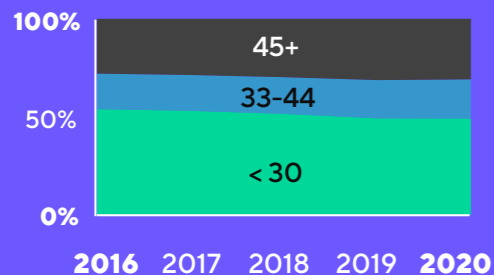
Foto's Glastuinbouw Nederland

Grafieken Dialogic, bron CollandArbeidsmarkt, factsheet glastuinbouw 2021

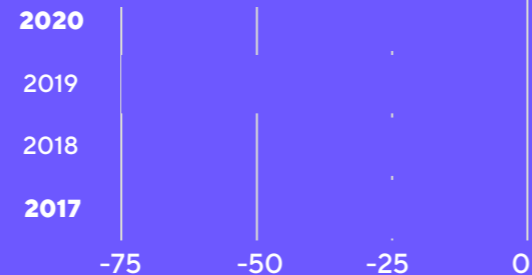
arbeidsmarktonderzoek blijkt dat tweederde van de jongeren tot 25 jaar de sector verlaat. En er is ook nog sprake van een toenemende vergrijzing.

In de glastuinbouw werken ruim 80.000 mensen, in piektijd oplopend tot zo'n

Leeftijdverdeling werknemers Glastuinbouw: de glastuinbouw vergrijst

Schaalvergroting: elk jaar neemt het aantal glastuinbouwbedrijven af, in 2019 verdwenen er 75

Voeding

De groene werelden

113.000 mensen. Zo'n 80 procent van die extra mensen komt uit het buitenland.

Er is veel schaalvergroting in de sector. Ook door robotisering zijn functies in de glastuinbouw veranderd. Er is volgens Kroon, behalve aan productiemedewerkers, meer behoefte aan bijvoorbeeld teeltspecialisten, leidinggevenden, technici, ict'ers, marketeers en mensen voor de logistiek. Op zowel mbo-, hbo- als universitair niveau.

'Veel functies in de glastuinbouw zijn veranderd'

Imago en instroom

De vraag is dan hoe je nu en de toekomst zorgt voor voldoende vakmensen in de sector. Kroon:

Hightech en design

“Een goed imago helpt daarbij. Het concept van de 'Groene Werelden' biedt handvatten voor profilering van branche en bedrijf en voor de werving van medewerkers. Ze tonen het brede plaatje, op een aantrekkelijke manier. Een wenkend perspectief voor de toekomst.

Kroon: “Wij gebruiken het bijvoorbeeld om ondernemers die gastlessen geven hun verhaal beter te laten aansluiten bij de belevingswereld van jongeren. Bijvoorbeeld door te laten zien dat de kas ook een energiecentrale is en dat er buitengewoon veel technologie komt kijken bij de teelt onder glas.” En we gebruiken ze om het nieuwe speerpunt “Gezondheid en geluk” te laden met verhalen die een breed publiek aanspreken”.

‘Beter aansluiten op beleefwereld jongeren’

Verder”, vervolgt ze, “is het voor Glastuinbouw Nederland belangrijk dat het niveau van het groene onderwijs behouden blijft. We zetten in op goed onderwijs en onderzoek waarbij de ontwikkelde kennis direct in de praktijk gebruikt kan worden.”

Waardevolle invulling

“Er is onder regie van Jacqueline Kroon sinds begin van dit schooljaar intensief contact met de sector”, zegt Jan van Lavieren, docent en opleidingscoördinator bij Yuverta Geldermalsen. Hij is niet alleen docent voor

glastuinbouw, maar ook voor fruitteelt en boomkwekerij. “We hebben ervoor gekozen om de opleiding breed neer te zetten en te specialiseren op onderdelen. In samenwerking met het bedrijfsleven willen we een waardevolle invulling van de lessen geven. Met gastlessen, excursies en ook reflectie op het curriculum.”

‘Doel is dat je laat zien welke impact de sector heeft op de voedselvoorziening’

Actuele kennis

Om jongeren te trekken wil hij vooral een ‘hele leuke opleiding’ neerzetten. Een voorbeeld daarvan was een recente excursie over het thema ‘vermeerderen’. Praat je over vermeerderen in de sector, dan kan dat stekken, enten of zaaien zijn. “Bedrijven hebben ons geholpen om leuke plekken en mooie verhalen te vinden voor bezoek. We zijn met ruim twintig van onze studenten in bol en bbl, op pad geweest.”

“Dat soort samenwerking kunnen we ook doen op bijvoorbeeld gewasbescherming of oogst. Doel is dat je laat zien welke impact de sector heeft op de voedselvoorziening en hoe aantrekkelijk het werk er is.”

Vooruit kijken

Kwantitatief onderzoek - op basis van welke segmentatie dan ook - is altijd een gestolde weergave van het verleden. Omdat de geschiedenis ons kan helpen om beslissingen te maken voor de toekomst, is het waardevol om op basis daarvan trends in beeld te brengen. Het blijft echter van groot belang om óók vooruit te kijken naar wat zich in de (verre) toekomst aan lijkt te dienen en wat nu wellicht nog niet in cijfers gevat kan worden. Dat blijven we daarom doen, bijvoorbeeld door aan de slag te gaan met de aanbevelingen van de Groene Denktank.

COLOFON

APRIL 2022

CONCEPT

Laura Roebroek

TEKSTEN

Mirjam Kuggeleijn,
Ton van den Born

EINDREDACTIE & PRODUCTIE

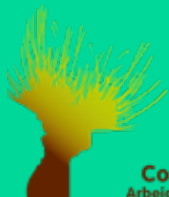
Bindt Communicatie

VORMGEVING GRAFIEKEN EN UITGAVE

Vrij van Vorm & Dialogic
Titia Lelie

**De groene monitor is mede
mogelijk gemaakt door**

Colland Arbeidsmarkt

Colland
Arbeidsmarkt

groenpact

info@groenpact.nl

www.groenpact.nl

ILLUSTRATIE LANDSCHAP EN DE GROENE WERELDEN

Imagro

FOTOGRAFIE

Glastuinbouw Nederland

Food Academy Nijkerk

Statter Hoveniersbedrijf

Groenpact

Shutterstock

Theo Pothoff

